خبر

مدیر بنیاد بین المللی صحیفه سجادیه خبر داد

اعزام ۵۰ مبلغ صحیفه سجادیه در ایام رمضان

حجت‌الاسلام وافی اظهار کرد: طلابی که در دوره تربیت مربی مروج صحیفه سجادیه در طول یک سال و نیم آموزش دیده‌اند در ایام ماه مبارک رمضان به مناطق مختلف کشور اعزام شدند.

حجت‌الاسلام مرتضی وافی، مدیر بنیاد بین‌المللی صحیفه سجادیه در گفت‌وگو با خبرنگار سرویس حوزه و روحانیت خبرگزاری رسا گفت: ۵۰ نفر از طلاب و مبلغانی که طرح تربیت مربی بنیاد صحیفه سجادیه را گذرانده‌اند به عنوان مبلغ ویژه صحیفه سجادیه در ماه مبارک رمضان اعزام می‌شوند.

وی با بیان اینکه نتوانستیم مبلغ زیادی از بیرون جذب کنیم، اظهار کرد: امیدواریم در سال‌های آینده با مشارکت نهادهایی مانند دفتر تبلیغات و سازمان تبلیغات مبلغان بیشتری با عنوان طرح مروجان صحیفه سجادیه اعزام کنیم.

حجت‌الاسلام وافی در خصوص مسئولیت مبلغان اعزامی گفت: روحانیان مبلغ سه مسئولیت دارند که اول از همه لازم است ترویج معارف صحیفه سجادیه و مشارکت دادن مردم در طرح نهضت صحیفه‌خوانی داشته باشند؛ شایسته است مبلغان با مجالس خانگی را به حلقه‌های صحیفه‌خوانی سوق دهند تا مردم انس بیشتری با صحیفه داشته باشند.

وی اظهار کرد: سه دعا را با رأی‌البلغان برای قرائت و ترویج مشخص کردیم که می‌توانند مورد توجه ویژه قرار دهند و از آنجا که در گام دوم به اخلاق نیاز داریم دعای مکارم‌الاخلاق به‌شدت مورد توصیه است که معارف بلندی دارد و مورد توجه مبلغان اعزامی نیز خواهد بود.

مدیر بنیاد بین‌المللی صحیفه سجادیه با اشاره به دعای ۲۵ صحیفه سجادیه گفت: به مبلغان آموزش داده‌ایم این دعا را مدنظر قرار دهند، زیرا محتوای آن، دعای حضرت برای فرزندان بوده که در حوزه تربیت و خانواده و توجه به جوانان بسیار کارگشاست.

وی با اشاره به دعای ۴۴صحیفه سجادیه که دعای ورود به ماه رمضان است، گفت: آداب، فضائل و ویژگی‌های ماه مبارک رمضان در این دعا بیان شده که با ترویج آن می‌توان دل‌های مردم را نسبت به این ماه مأنوس و اعتقادات‌شان را عمق بخشید.

حجت‌الاسلام وافی گفت: رهبر معظم انقلاب در جلسه انس با قرآن که روز گذشته برگزار شد سخن خود را با فرازهایی از صحیفه سجادیه و همین دعای ۴۴ شروع فرمود و آن را ترجمه و تفسیر کرد؛ این شروع نیز قوت قلبی برای همه مبلغان ماست.

وی با بیان اینکه دوره آموزشی تربیت مبلغ صحیفه سجادیه برای سال و نیم به طول انجامیده است، گفت: مبلغان اعزامی قرار است برداشت‌های محتوایی خود را از صحیفه در قالب موضوعات جذاب ارائه کنند؛ منبر ما موضوعی است و این موضوعات در طول دوره آموزشی به مبلغان ارائه شده که برای بحث خود از صحیفه شاهد و توضیح بیاورند.

مدیر بنیاد صحیفه سجادیه با اشاره به دعای اعام سجاد(ع) برای مبارزان گفت: در مجموعه‌های نظامی و امنیتی موضوعات مرتبط با استناد به دعای «کید اعدا» و دعای مرزداران قابل ارائه است که در توجهات مبلغان ما قرار دارد. حجت الاسلام وافی در پایان خاطرنشان کرد: موضوعات جمعیت، خانواده و جهاد تبیین نیز مورد توجه مبلغان اعزامی قرار دارد. امیدواریم در ایام فاطمیه و اعیاد غدیر با توجه به معارف نهج‌البلاغه مبلغان بیشتری اعزام شوند.

موعظه

شیخ حسین انصاریان

در عمل به موعظه‌ها نباید امروز و فردا کرد

حضرت موسی(ع) بیش از ۹۰۰ سال عمر و مردم را به راه راست هدایت کرد اما در طول این چند صد سال تنها حدود ۸۰ نفر ایمان آوردند. امروز نیز صدای حق در جهان شنیده می‌شود اما از میان این چند میلیارد انسان تنها تعداد کمی از انسان‌ها به نصایح الهی گوش فرا می‌دهند و عمل می‌کنند. انبیای الهی با مردم بسیار زیبا سخن می‌گفتند و می‌فرمودند: ای مردم ما خیر خواهتان و علاوه بر خیرخواهی امین جان، مال و دین شما هستیم.

عمل کردن به موعظه‌ها نباید به فردا محول شود بلکه باید سریع انجام شود؛ امروز و فردا کردن در ساختن آخرت، انسانیت و اخلاق درست نیست. کسی که به سن تکلیف می‌رسد اگر در طاعت الهی امروز و فردا کند دیر می‌شود، چرا که خداوند زمان مرگ آدمی را مشخص نکرده است. انسان نباید به سلامتی خود مغرور شود؛ انسان‌های فراوانی بودند که در صحت و سلامت دار فانی را وداع گفتند و بیماران بسیاری زنده ماندند و زندگی کردند.

قرآن معجزه است. کار این معجزه آن است که همه بیماری‌های اخلاقی و اعتقادی انسان را درمان کند. انسان اگر با قرآن شفا بگیرد هدایت پرورد گار را می‌پذیرد، بنابراین قرآن کریم ابتدا بیماری‌های آدمی را علاج می‌کند تا انسان بتواند هدایت شود؛ درحمت الهی شامل انسان هدایت شده می‌شود.

موعظه اولیای الهی موجب زنده شدن انسان مرده می‌شود. بر اساس آیات قرآن کریم انسان گناهکار میت است؛ اگر انسان گناهکار به دعوت خداوند و پیامبر دست من برییاید انجام می‌دهم، مرا نصیحت کن؛ حضرت در جواب این مرد بدون آنکه ذره‌ای سرزنش کند یا لحنی محبت آمیز می‌فرمایند: من اجازه هر گناهی را به تو می‌دهم ولی به شرط آنکه روزی پرورد گار را نخوری، از زیر چتر حاکمیت الهی خارج شوی، در جایی مرتکب گناه شوی که خداوند تو را نبیند، هنگامی که ملک الموت سراغ تو آمد جان خود را به او تقدیم نکنی و دیگر آنکه وقتی مالک دوزخ دستت را گرفت تابه جهنم ببرد یا نوری، خلاصه‌ای زندگی انسان با عمل به موعظه‌های اهل بیت(ع) و قرآن کریم رقم می‌خورد.

قاب رسانه

دکتر مجید معارف در برنامه تلویزیونی سوره:

کسانی که خواستند نهج‌البلاغه را تقلید کنند، شکست خوردند

یک حدیث پژوه گفت: در مقابل امیرالمؤمنین(ع) کسانی خواستند خطبه‌هایی تولید کنند اما با شکست مواجه شدند؛ چون خطبه‌هایشان تقلیدی بود. مثلاً این‌نباته مصری خواست مثل امیرالمؤمنین(ع) یک خطبه جهادی بگوید، اما نتوانست و شکست خورد.

به گزارش فارس، در سومین قسمت از ویژه‌برنامه «سوره» فصل نهج‌البلاغه» درباره موضوع «نسبت و ارتباط قرآن و نهج‌البلاغه» با مجید معارف، استاد دانشگاه تهران و حدیث‌پژوه به‌حث و گفت‌وگو شد.

معارف در ابتدا گفت: در بررسی‌های تطبیقی، هر دو کتابی را می‌توان با هم مقایسه کرد؛ در جنبه معارفی خیلی مرسوم است قرآن را با کتاب‌های آسمانی و مقدس گذشته مقایسه کنند و اشکالی هم ندارد، ولی احتیاط هم لازم است. گاهی هم قرآن را با کتاب‌های بشری قیاس می‌کنند که در این صورت آموزه‌هایی از قرآن را با آن کتاب بشری مقایسه می‌کنند؛ مثلاً می‌گویند مقایسه آموزه‌هایی از قرآن با فلان کتاب ملاحدرا، پس در دنیای علم، این مسائل جاافتاده است، اما در مورد نهج‌البلاغه کار ما مقداری ساده‌تر است و نمی‌گوییم ارتباط آموزه‌های نهج‌البلاغه و سخنان چون نهج‌البلاغه، سخنان امام علی(ع) و ایشان هم شاگرد پیامبر(ص) است، علم حضرت رسول(ص) هم که علم الهی است. امیرالمؤمنین(ع) به شهادت تاریخ، کسی است که از کودکی در دامان پیامبر تربیت و بزرگ شده و همیشه حتی در حراهم بنشان پیامبر(ص) بوده است. بنابراین چون ما با چنین فردی در ارتباطیم به خودمان اجازه می‌دهیم بگوییم بررسی ارتباط قرآن و نهج‌البلاغه، امیرالمؤمنین(ع) مدت‌ها در جریان سُن نزول روز به روز و آیه به آیه قرآن است و از چنین دانش والایی از قرآن برخوردار است. ایشان هیچ چیز را فراموش نمی‌کرد چون مشمول دعای خاص رسول خدا بود. این استاد دانشگاه تهران گفت: درباره این تعبیر که نهج‌البلاغه اخ‌القرآن است، من به عنوان نهج‌البلاغه‌پژوه خیلی منشأ و ریشه آن را ندیدم و فکر می‌کنم سخنی است که مشهور شده ولی ریشه حدیثی ندارد. در مورد تعبیر دیگر که گفتند نهج‌البلاغه دون کلام خالق و فوق کلام مخلوق است، این ابی الحدید در مقدمه شرح خطبه شرح نوشته ولی گوینده را معرفی نکرده است. از زمانی که قرآن کریم به عنوان آیه و معجزه نازل شد، یکی از دغدغه‌ها و کنجکاوی‌های دانشمندان این بود که قرآن از چه جهتی معجزه است؟ از اولین وجه‌هایی که درباره اعجاز قرآن به ذهن دانشمندان رسید، مسئله صحت و بلاغت بود؛ به این معنا که قرآن کریم از لحاظ فصاحت و بلاغت دارای اعجاز است و نظیر ندارد. کتاب‌هایی مثل دلائل الاعجاز و اسرار البلاغه عبدالقاهر جرجانی به همین منظور نگاشته شده است. در این کتاب‌ها شاخصه، ملاک و معیار بلاغت مشخص شده است. ایجاز، اطناب، تشبیه، استعاره، کنایه و مجاز از جمله مسائل بلاغی قرآن است که دانشمندان استخراج کردند.

معارف ادامه داد: آنچه علمای ما می‌گویند این است که بلاغت، مراتب دارد. مثلاً زمانی می‌گوید: بلاغت سه مرتبه دارد؛ پایین، متوسط و اعلا. بلاغت قرآن در اوج است و کسی نمونه‌ای از ایجاز و اطناب و تشبیهش را ندارد. خود سیدرضی هم گفته منتخبی از بلیغ‌ترین سخنان امام علی(ع) را می‌آورد. هیچ کلامی از لحاظ اعجاز به پای قرآن نمی‌رسد و از این جنبه، قرآن بی‌همتاست و دیگران را دعوت به مسابقه می‌کند، ولی هیچ کتابی نمی‌تواند در این مسابقه پیروز شود. ما می‌توانیم سایر سخنان را در مرتبه بلاغت با قرآن کریم بسنجیم و وقتی به متون اهل بیت مثل صحیفه سجادیه یا نهج‌البلاغه می‌رسیم، این متون با قرآن کریم قابل مقایسه می‌شوند. در مقابل امیرالمؤمنین(ع) هم کسانی خواستند خطبه‌هایی تولید کنند اما با شکست مواجه شدند چون خطبه‌هایشان تقلیدی بود. مثلاً این‌نباته مصری خواست مثل امیرالمؤمنین(ع) یک خطبه جهادی بگوید اما نتوانست و شکست خورد. به همین دلیل هم می‌گویند نهج‌البلاغه فوق کلام مخلوق است. این حدیث‌پژوه گفت: از توفیقات بنده تألیف کتاب «ارتباط نهج‌البلاغه و قرآن» است که متن درسنامه من در دوره کارشناسی ارشدم در رشته علوم حدیث است و دراختیار دانشجویان قرار دارد. پیش از هرچیز باید بگویم ارتباط قرآن و نهج‌البلاغه یک ارتباط دوسویه است. نهج‌البلاغه به یک معنا، بخشی از احادیث قولیه شیعه است و بر اساس آمار، بیشتر احادیث شیعه هم قولیه هستند. نهج‌البلاغه نماد کوچکی از احادیث قولیه امام علی(ع) است. پیامبر اسلام(ص) برای صحت و سقم حدیث، قاعده عرضه به قرآن را به ما یاد دادند. پس آنچه از نهج‌البلاغه به قرآن عرضه می‌شود، مهر تأیید می‌گیرد و خدمت قرآن به نهج‌البلاغه می‌شود.

معارف گفت: به لحاظ مبانی وقتی امیرالمؤمنین(ع) در سایه دانش قرآنی مسلط به مفاهیم قرآن باشد، اعم از اینکه استناد به قرآن بکند یا نکند، توقعی غیر از این نداریم که آموزه‌های نهج‌البلاغه و سخنان امیرالمؤمنین(ع) ترجمان دو یاره‌ای از خود قرآن باشد، ولی در عین حال جدا از این پیش فرض، وقتی خطبه‌های نهج‌البلاغه را که در زمینه‌های مختلف دست‌نبندی می‌کنیم، می‌بینیم به آموزه‌های قرآنی شبیه است. البته برخی افراد اختلافاتی هم بدست آوردند و مثلاً می‌گویند در قرآن و نهج‌البلاغه دنیا مذمت شده ولی در نهج‌البلاغه، دنیا غلیظ‌تر مذمت شده و امام علی(ع) دنیا را بیشتر نکوهش کرده است. البته همه این اختلافات توجیه علمی و زمانی شده است. وی ادامه داد: نهج‌البلاغه بازتابی از سخنان امام علی(ع) در شرایط جامعه پس از رحلت پیغمبر به فاصله ۲۵ سال است که متأسفانه در این سال‌ها اتفاقات بسیاری افتاده است؛ مثلاً فتوحات بسیاری نصیب مسلمانان شد و پر اثر این فتوحات، غنائم بسیاری به مدینه و بین اصحاب پیغمبر سرازیر و یک نوع دنیازدگی بین مردم رایج شد.

این نویسنده و پژوهشگر اضافه کرد: بنابراین خدمتی که قرآن به نهج‌البلاغه می‌کند، این است که وقتی نهج‌البلاغه را از نظر معارف و مطالبش به قرآن عرضه می‌کنیم، می‌بینید قرآن آن را تأیید می‌کند و اختلافی بین این دو وجود ندارد. معارف گفت: نهج‌البلاغه به مثابه تفسیری بر قرآن است. ما یک شکل تفسیر داریم یا عنوان تفسیر ترتیبی یا کلاسیک که مفسر به شکل ترتیبی یا موضوعی آیات را تفسیر می‌کند؛ اگر قرار باشد به این معنا بین قرآن و نهج‌البلاغه نسبت‌سنجی کنیم، نهج‌البلاغه تفسیر قرآن نیست و کسی هم چنین ادعایی ندارد، اما به یک معنای دیگر، نهج‌البلاغه تفسیری برای قرآن است و آن معنا این گونه است که نوعی تفسیر معنوی از قرآن است. یکی از بیانات جلوه‌های تفسیری امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه خطبه ۲۱۶ این کتاب است. در این خطبه تفسیر امام علی(ع) از سوره تکاثر بیان شده است. ابن ابی الحدید قسم خورده است: من در ۵۰ سال هزار مرتبه این خطبه را خواندم و هردفعه که خواندم، برایم جدید بود. پس نهج‌البلاغه می‌تواند به برخی از تفاسیر قرآنی هم فیصله دهد. مثلاً در مورد معنی سوره تکاثر اختلاف تفسیری وجود دارد، در خطبه ۲۱۶ نهج‌البلاغه امیرالمؤمنین(ع) درباره وعید خطاب به مردگان می‌گویند: ای کاش این‌ها به قصد عبرت‌آموزی به قبرستان می‌رفتند، نه فخرفروشی. آیا این مردم به جنگ‌های پدرانشان افتخار می‌کنند؟ آن‌ها که هلاک شدند و از بین رفتند. القصه ما از نهج‌البلاغه در حوزه تفسیری، اصول و روش تفسیری استخراج می‌کنیم که خود این اصول شامل چهار موردند؛ جامعیت، تدبر در قرآن و پرهیز از تفسیر به رأی، اصل استنطاق و اطلاعات تاریخی.

روایت دکتر صفری فروشانی از سبک زندگی امیرالمؤمنین (ع) در ماه رمضان

سیره علوی در ضیافت الهی

گزیده | در سبک زندگی امیرالمؤمنین(ع) در ماه رمضان، تلاش برای فراهم آوردن زمینه بهره‌مندی دیگران و همراه نمودن آن‌ها امری انکارناپذیر است. به عنوان نمونه، حضرت(ع) به هنگام حرکت برای شرکت در نماز جماعت، پس از خروج، همسایگان و خانه‌های در مسیر را با بانگ «ایها الناس الصلاه الصلاه» از بر پایی نماز در مسجد آگاه می‌کرد یا به تک تک خانه را فراهم می‌نمود.

روایق | در بررسی زندگی امیرالمؤمنین(ع) به سنت و سیره شخصی و فردی حضرت علی(ع) نسبت به عرصه اجتماعی و سیاسی زندگی ایشان، کمتر توجه شده است. این فراموشی تنها به سبب کم‌کاری محققان و پژوهشگران نیست؛ چراکه شرایط زندگانی حضرت و وضعیت حاکم بر فضای سیاسی-اجتماعی عصر ایشان و پس از آن، موجب بی‌توجهی به سیره شخصی و فردی امیرالمؤمنین علی(ع) شده است. سعی دولتمردان هم‌عصر آن حضرت(ع) و پس از ایشان بر پوشیده داشتن فضائل حضرت(ع) و حتی الزام نخبگان بر بیزاری از ایشان، پذیرش و ثبت گفتار ایشان در محدوده احادیث نبوی، تعارض و درگیری‌های اجتماعی و مذهبی با محوریت اعتبار و مشروعیت اجتماعی و حتی فردی حضرت پس از ماجرای قتل خلیفه سوم، حکمیت و... برخی از عوامل مهم بی‌توجهی به سیره شخصی حضرت علی(ع) است.

با این حال، جایگاه ویژه امیرالمؤمنین(ع) در تعریف و نشر مبانی آموزه‌های اسلامی و اثرگذاری در تاریخ اسلام موجب شده نه تنها شیعیان بلکه دیگر فرقه‌های اسلامی به تاریخ و زندگی آن حضرت(ع) البته نه به صورت سیره، بلکه بیشتر به صورت سیر تاریخی توجه کنند. مطالب پیش گفته درصدد تبیین ضرورت بررسی سیره فردی و شخصی امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) به عنوان یک شخصی امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) در محدوده زمانی خاصی، چون ماه رمضان آن هم با تکیه بر منابع تاریخی و حدیثی است. نعمت‌الله صفری فروشانی، دانشیار جامعه المصطفی العالمیه و حامد قرائتی، دانش‌آموخته دکترای شیعه‌شناسی دانشگاه ادیان و مذاهب در مقاله‌ای با عنوان «سیره ائمه(ع) در مراسم و مواسم دینی؛ بررسی سبک زندگی امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) در ماه رمضان» که پیش از این در فصلنامه علمی- پژوهشی تاریخ اسلام منتشر شده به همین موضوع پرداخته‌اند. بدین منظور محورهای ذیل را به عنوان برخی از مهم‌ترین مصداق‌های سیره شخصی حضرت در ماه رمضان مبتنی بر پژوهش این مقاله معرفی می‌کنیم.

■ اهتمام به نظافت و آراستگی

می‌توان با وجود اهتمام ایشان به مناسک، آداب و تکالیف الزامی و ارشادی این ماه، دغدغه‌هایی مبتنی بر حفظ سلامتی و بهداشت را دید. یکی از مواردی که می‌توان از آن به عنوان سیره حضرت(ع) در رمضان با رویکرد بهداشت و سلامت یاد کرد، تأکید بر خوردن غذا در سحر و افطار است؛ زیرا در روایتی، استفاده از سرمه چشم را برای روزه‌دار اول مجاز می‌داند در حالی که به اساس روایت، یک استفاده از سرمه موجب ابطال روزه شود. حضرت(ع) در روایتی دیگر، روزه‌دار را به مسواک زدن در صبح توصیه می‌کند و در پاسخ به این اشکال که ممکن است رطوبت مسواک، روزه را باطل کند به جواز مزمزه با آب که رطوبت بیشتری ایجاد می‌کند، استشهاد کرده‌اند. بدین ترتیب مسواک زدن، فارغ از نقش مؤثر آن در بهداشت و سلامت، سهم بسزایی در زیبایی ظاهری و خوشبویی دهان و دندان دارد. توجه به این مهم، در سفارش حضرت(ع) به مسواک زدن در ابتدا و انتهای روز به وسیله توصیه بر استفاده از برخی مواد غذایی مانند خرما و حلوایی متشکل از ارغون و آرد گندم و جو و مسواک زدن پس از خوردن غذا در سحر و پیش از خوردن غذا در افطار از مواردی هستند که بر تأکید امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) بر بهداشت و سلامت در رمضان دلالت دارند.

سفارش امام(ع) به مقدم داشتن نماز به هنگام افطار، مگر در زمانی که غذا مهیا و سفره گسترانیده شده باشد، از توصیه‌هایی است که حاشیه بهداشتی دارد؛ زیرا پر و غذای آماده نه تنها از میزان توجه در نماز می‌کاهد بلکه ممکن است به دلیل ترشح بزاق و مواد هضم‌کننده غذا، آسیب‌هایی را برای بدن به دنبال داشته باشد. در حدیث یاد شده، حضرت(ع) تأخیر کردن در سحری خوردن در زمان متصل به اذان صبح و تسریع در خوردن افطار در زمان متصل به اذان مغرب را سفارش می‌کند.

نه به نظر می‌رسد سیره حضرت(ع) در استفاده از مواد غذایی چون نان جو، نمک و شیر در ماه رمضان دارای ملاحظه‌های بهداشتی است. از این رو می‌توان نوع و کیفیت مواد غذایی را از مواردی دانست که حضرت(ع) در ماه رمضان بدان اهتمام دارد. البته نباید از یاد برد ممکن است نوع، کیفیت و زمان استفاده از مواد غذایی و یا دیگر توصیه‌های بهداشتی، با ملاحظه شرایط محیطی و منطقه‌ای حجاز یا کوفه صورت گرفته چرا که ایشان افزون بر ملاحظه و رعایت تمام وظایف اجتماعی، فردی و خانوادگی، از عبادت و سلوک ویژه این ماه غافل نمی‌ماند. نماز توصیه حضرت(ع) برای هر شب از ماه رمضان، از شواهد این اهتمام است. امیرالمؤمنین علی(ع) هم با عمل و هم با زبان، دیگران را بر بهره‌مندی از فرصت‌های معنوی این ماه سفارش می‌نمود. آن حضرت(ع) آثار و ویژه دعا و استغفار در ماه رمضان را دفع بلا و محو و بخشش گناهان بیان می‌کرد. نکته مهم آن است که اولیای الهی بیش از بهره‌مند ساختن خود در این ماه، به فراهم کردن زمینه هدایت و سعادت و دوری از جهل و ضلالت فرزندان همت می‌گمارند. در سبک زندگی امیرالمؤمنین(ع) در ماه رمضان، تلاش برای فراهم آوردن زمینه بهره‌مندی دیگران و همراه نمودن آن‌ها امری انکارناپذیر است؛ زیرا با ورود دعا و استغفار در ماه رمضان، به عنوان نمونه، حضرت(ع) به هنگام حرکت برای شرکت در نماز جماعت، پس از خروج، همسایگان و خانه‌های در مسیر را با بانگ «ایها الناس الصلاه الصلاه» از برپایی نماز در مسجد آگاه می‌کرد یا اینکه ایشان با تکیه بر سیره پیامبر(ص) و همکاری همسر گرامی خویش، حضرت فاطمه(س) در ماه رمضان مقدمات شب زنده‌داری فرزندان و اهل خانه را فراهم می‌نمود.

■ اعتدال و میانه‌روی

عبادت، زهد، بخشش، کار، تفکر و هر امری که ممکن است در حالت عادی راه سعادت و کمال دانسته شود، در صورت خروج از مسیر اعتدال و میانه‌روی، ممکن است به گمراهی و ضلالت برسد. این آسیب در موسم‌های مذهبی نه تنها موجب دلزدگی مؤمنان، بلکه در تعارض با فلسفه و حکمت عبادات است. یکی از مواردی که از فراموشی حکمت عبادات و خروج از مسیر اعتدال حکایت می‌کند، پافشاری بر انجام مواردی است که به وسیله خداوند رخصت داده شده است.

■ خضوع، خلوص و خیرخواهی

بروز و جهت‌گیری فضائل اخلاقی و عرفانی در جزئی‌ترین رفتار و سلوک شخصی، به عنوان رفتار و سیره متکی به خاستگاه اخلاقی حضرت در رمضان یاد می‌شود. از مصادیق این سیره، سفره غذای حضرت(ع) در موسم رمضان است. سادگی، بی‌پیرایگی، سالم، بهداشتی و حلال بودن فقط ویژگی‌های ظاهری سفره افطار حضرت(ع) بود.

امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) چنانچه خود به آن تصریح می‌کند، مراتب کمال و معرفت را حتی در فرصت‌هایی چون خوردن و نوشیدن جست‌وجو می‌کرد. در گزارشی، امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) در پاسخ به اظهار شگفتی عدی بن حاتم از سادگی سفره ایشان که متشکل از آب، نان جو و نمک بود، علت ترکیب چنین غذایی را تهذیب و قانع ساختن نفس بیان می‌کند.

این نکته را نباید از یاد برد که شاید محروم نگه داشتن خود از نعمت‌های الهی، اصل برتر در سیره اهل بیت(ع) نیست و آنچه در این گونه رفتارها تأکید می‌شود اصل تربیت و خودسازی است. یکی دیگر از توصیه‌های حضرت(ع) تکبر نداشتن و پذیرش دعوت افطار است که با حدیثی از رسول خدا(ص) به آن تأکید می‌کرد.

بدین ترتیب، هر یک از این توصیه‌ها را باید مبتنی بر اصل مهمی در اندیشه و عرفان اسلامی، رفتار عبادی حضرت(ع) در این ماه حائز اهمیت است؛ چرا که ایشان افزون بر ملاحظه و رعایت تمام وظایف اجتماعی، فردی و خانوادگی، از عبادت و سلوک ویژه این ماه غافل نمی‌ماند. نماز توصیه حضرت(ع) برای هر شب از ماه رمضان، از شواهد این اهتمام است. امیرالمؤمنین علی(ع) هم با عمل و هم با زبان، دیگران را بر بهره‌مندی از فرصت‌های معنوی این ماه سفارش می‌نمود. آن حضرت(ع) آثار و ویژه دعا و استغفار در ماه رمضان را دفع بلا و محو و بخشش گناهان بیان می‌کرد. نکته مهم آن است که اولیای الهی بیش از بهره‌مند ساختن خود در این ماه، به فراهم کردن زمینه هدایت و سعادت و دوری از جهل و ضلالت فرزندان همت می‌گمارند. در سبک زندگی امیرالمؤمنین(ع) در ماه رمضان، تلاش برای فراهم آوردن زمینه بهره‌مندی دیگران و همراه نمودن آن‌ها امری انکارناپذیر است؛ زیرا با ورود دعا و استغفار در ماه رمضان، به عنوان نمونه، حضرت(ع) به هنگام حرکت برای شرکت در نماز جماعت، پس از خروج، همسایگان و خانه‌های در مسیر را با بانگ «ایها الناس الصلاه الصلاه» از برپایی نماز در مسجد آگاه می‌کرد یا اینکه ایشان با تکیه بر سیره پیامبر(ص) و همکاری همسر گرامی خویش، حضرت فاطمه(س) در ماه رمضان مقدمات شب زنده‌داری فرزندان و اهل خانه را فراهم می‌نمود.

■ اعتدال و میانه‌روی

عبادت، زهد، بخشش، کار، تفکر و هر امری که ممکن است در حالت عادی راه سعادت و کمال دانسته شود، در صورت خروج از مسیر اعتدال و میانه‌روی، ممکن است به گمراهی و ضلالت برسد. این آسیب در موسم‌های مذهبی نه تنها موجب دلزدگی مؤمنان، بلکه در تعارض با فلسفه و حکمت عبادات است. یکی از مواردی که از فراموشی حکمت عبادات و خروج از مسیر اعتدال حکایت می‌کند، پافشاری بر انجام مواردی است که به وسیله خداوند رخصت داده شده است.

جهان اسلام

مسلمانان جهان میهمانی خدا را چگونه آغاز کردند؟

حال و هوای ماه رمضان پس از دو سال محدودیت کرونایی

مسلمانان جهان امسال در حالی ماه ضیافت الهی را گرامی می‌دارند که از محدودیت‌های سابق کرونایی، فقط قانون ماسک زدن باقی مانده و محدودیت تعداد افراد و فاصله‌گذاری اجتماعی در حین اقامه نماز جماعت در مساجد که پس از همه‌گیری ویروس کرونا قانونی جدی تلقی می‌شد، در بسیاری از کشورها لغو شده و بسیاری امیدوارند امسال مناسک ماه مبارک را با نشاط بیشتری ادا کنند.

به گزارش ایکنا، ماه مبارک رمضان در بیشتر کشورهای اسلامی از روز دوم آوریل (۱۳ فروردین ماه) آغاز شد و مسلمانان مانند سال‌های گذشته به روزه‌داری و مناسک این ماه می‌پردازند. دیوچه‌واله در گزارشی به حال و هوای ماه رمضان در چند کشور خاورمیانه پرداخته و می‌نویسد: ماه مبارک رمضان در بیشتر کشورها از دوم آوریل(۱۳ فروردین) آغاز شد و در مراکز شهرهای سراسر خاورمیانه این ماه گرامی داشته شده است. خیابان‌ها و مغازه‌ها با نماد هلال ماه رمضان تزئین شده و قانوس‌ها و بنرهایی با عباراتی چون «رمضان کریم» یا «رمضان مبارک» دیده می‌شود.

در دو سال گذشته یا به عبارتی از آغاز همه‌گیری کرونا، سنت‌های ماه رمضان ملاقات با خانواده و دوستان برای افطار بعد از غروب آفتاب، در سراسر منطقه خاورمیانه محدود یا ممنوع شده بود.

■ رفع محدودیت‌های کرونایی در رمضان ۲۰۲۲

با این حال، در ماه رمضان امسال فقط قانون ماسک زدن از محدودیت‌های گذشته باقی مانده است، گاهی اوقات هم در موقع نماز، محدودیت تعداد افراد و فاصله اجتماعی لغو می‌شد. به گفته سیمون ولفینگ‌اک فوکس، مدرس مطالعات اسلامی و خاورمیانه در دانشگاه فرایبورگ آلمان، پیش از رمضان بیشتر دولت‌های خاورمیانه محدودیت‌های کرونا را تقریباً تا سطح قبل از همه‌گیری برداشته یا کاهش دادند.

شیخ محمد ابوزید، رئیس دادگاه اهل سنت و امام جماعت بزرگ‌ترین مسجد صید در نزدیکی بیروت این موضوع را تأیید می‌کند و به دیوچه‌واله می‌گوید: در لبنان تمام مساجد باز هستند و از مردم برای تجمع و اقامه نماز استقبال می‌شود. با این حال، بیشتر ائمه جماعات مساجد به افراد مسن و مبتلایان به بیماری‌های مزمن توصیه کرده‌اند در مساجد حضور نداشته باشند.

■ حال و هوای رمضان در خاورمیانه از دیدگاه خبرگزاری آلمانی

آغاز دقیق ماه رمضان بستگی به رؤیت هلال ماه دارد و بنابراین از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. به‌طور سنتی در عربستان، روز و ساعت آغاز ماه رمضان توسط کارشناسان نجوم در روستای حوطة سدیر محاسبه می‌شود.

در سال ۲۰۲۲، ماه رمضان در عربستان سعودی، امارات متحده عربی، قطر، عمان، کویت، مصر و بحرین از ۲ آوریل (شنبه ۱۳ فروردین) و در برخی کشورها مانند مراکش از روز یکشنبه ۳ آوریل آغاز شد. عربستان سعودی نیز هماند بیشتر کشورهای منطقه، بیشتر محدودیت‌های کرونایی خود را پس از دوسال در آستانه ماه رمضان امسال لغو کرد.

با این حال، زائران ملزم به استفاده از ماسک بوده و از قبل با نام «نوبسی در اپلیکیشن توکلنا (Tawakkalna) یا اعتمرنا (Eatmarna) برای اقامه نماز در مسجدالحرام و مسجدالنبی مجوز دریافت می‌کنند. استفاده از این برنامه‌های دولتی برای شهروندان سعودی در طول همه‌گیری اجباری شده است. سازمان اطلاعات و هوش مصنوعی عربستان (SDAIA) این برنامه را برای نظارت بر حرکت شهروندان در ساعات منع رفت و آمد توسعه داده است. فوکس، مدرس مطالعات اسلامی استفاده اجباری طولانی مدت از این برنامه‌ها را پهانه‌ای برای نظارت بیشتر بر شهروندان سعودی می‌داند و معتقد است: همه‌گیری ابزارهای جدیدی به رژیم‌های مستبد برای کنترل جمعیت خود به پهانه سلامت داده است.

عربستان سعودی با وجود تلاش‌هایش برای تبدیل شدن به کانون جدیدی برای گردشگران و سرمایه‌گذاری خارجی، در سال‌های گذشته به دلیل فقدان قوانین حقوق بشر و محکوم کردن یا اعدام مخالفان سیاسی، مانند لجین الهذلول یا جمال خاشقجی، در مرکز توجه بوده است.

با این حال، این تنها عربستان سعودی نیست که مراقب شهروندان خود است، سایر کشورهای منطقه نیز تصمیم به حفظ محدودیت‌ها گرفته‌اند.

در کویت، اجتماعات افطاری در داخل و خارج از مساجد همچنان ممنوع و فقط توزیع غذاهای از قبل پخته شده به‌صورت رایگان مجاز است.

دولت مراکش هم به دلیل ترس از افزایش موارد جدید ابتلا به کووید۱۹ باوجود تعداد کم مبتلایان، وضعیت اضطراری جاری را تا ۳۰ آوریل (۱۰ اردیبهشت) تمدید کرده است. علاوه بر این، کویت با خشکسالی شدید دست و پنجه نرم می‌کند و این وضعیت به دلیل نگرانی از کاهش واردات گندم در نتیجه جنگ در اوکراین، تشدید شده است.

با این حال، برنامه‌های اضطراری در ۳۰ آوریل به پایان می‌رسد و اگر تمدید نشود، جشن عید فطر که پایان ماه رمضان است می‌تواند در ۳ می (۱۳ اردیبهشت) با دورهمی دوستان و خانواده برگزار شود.

الجزیره هم در گزارشی به ماه رمضان و حال و هوای آن در کشورهای خاورمیانه و سایر کشورهای اسلامی پرداخته است.

در این گزارش آمده است: کشورهای دارای بیشترین جمعیت مسلمان از جمله عربستان سعودی، مصر، سوریه، سودان و امارات متحده عربی اعلام کرده‌بودند ماه رمضان از صبح شنبه آغاز می‌شود. در حالی که بسیاری از کشورهای جنوب شرق آسیا مانند اندونزی و نیز لبنان، ایران و عراق آغاز روزه‌داری را یکشنبه ۱۴ فروردین اعلام کردند.

اردن، کشوری عمدتاً سنی مذهب نیز یکشنبه را نخستین روز ماه مبارک رمضان اعلام کرد، بدین ترتیب این کشور از جمعیت از عربستان سعودی فاصله می‌گیرد. به گفته دولت اردن، مرجع دینی اسلامی این کشور قادر به تشخیص هلال ماه که نشان‌دهنده آغاز ماه است، نبود.

دومین گروه بزرگ اسلامی اندونزی، سازمان اسلامی محمدیه که بیش از ۶۰ میلیون عضو دارد، بر پایه محاسبات نجومی خود گفت رمضان از روز شنبه، ۱۳ فروردین آغاز می‌شود. اما وزیر امور مذهبی کشور روز جمعه اعلام کرد ماه مبارک رمضان از روز یکشنبه شروع می‌شود، زیرا منجمان اسلامی در این کشور موفق به مشاهده ماه نو نشدند. این امور نیز بارها توسط کمیته منفاتوتی در این مورد ارائه می‌کند، اما انتظار می‌رود بیشتر اندونزیایی‌ها از پیروی رسمی دولت پیروی کنند.

بس از همه‌گیری ویروس کرونا بسیاری امیدوارند رمضان شادتری نسبت به دو سال گذشته برگزار شود.

■ برپایی سنت اسلامی سفره‌های رحمان در کشورهای مختلف

با وجود اینکه قیمت کالاها و خدمات در مصر بال